

Istoricul Protoieriei II Capitală

În Biserica Ortodoxă Română, după cum se cunoaște, eparhiile se împart în circumscripții numite protopopiate sau protoierii, compuse din mai multe parohii, având în frunte un protopop sau protoiereu,¹ ca reprezentant al episcopului și ca organ de legătură între parohie și eparhie. Prin protopopi, episcopul transmite clerului și credincioșilor pastoralele, ordinele sau circularele emise de către organele superioare bisericești și supraveghează disciplina și conduita clerului din eparhia sa. Protopopii sunt, deci, organe de control ale episcopului, nu de jurisdicție, care stau în dependență de puterea episcopală și în raport direct cu ea.

Potrivit unor surse istorice, protopopiatul, ca formă de organizare administrativ-bisericească, a apărut în Țara Românească la începutul secolului al XV-lea, adică în perioada următoare întemeierii Mitropoliei (1359). Primele nume de protopopi sunt consemnate în documente în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386-1418), odată cu împărțirea teritoriului țării în județe și plăși, când se înființează și protopopiatele. De pildă, într-un act de învoială din 28 martie 1412 se spune: „Și eu Constantin și protopopul Hariton am căzut la tocmeală pentru cumpărătură. Și mi-a dat protopopul un cal, o șea, o pătură și două găleți de grâu.”²

Protopopii erau numiți de chiriarh din rândul clericilor de mir cu vechime în preoție și cu bună știință de carte. Ei trebuiau să fie exemplul de slujire și de trăire nu numai preoților, ci și credincioșilor, și puteau fi revocați de către chiriarh pentru abateri grave. Candidații la protopopiat nu aveau nevoie de hirotonie, ci li se citeau anumite rugăciuni de sfințire, adică erau hirotesii.

Pe lângă misiunea de a veghea asupra modului cum preoții își îndeplineau îndatoririle, prin inspecții în parohii, protopopii erau și martori în diferite procese. Ei judecau „toată partea bisericească după pravilă”, dar și chestiuni privind moralitatea publică: „răpirea fetelor, cumetrii și cuscrii, pe cei ce șed necununați”, precum și desfacerea căsătoriilor și întocmirea actele de stare civilă.³ Așa se face că în unele documentele apar nume de protopopi ca martori în pricini de judecată, de hotărnicie, în acte de danie sau de învoială.

Peste preoții din fiecare plasă (plai) era un protopop, iar în capitalele de județ erau doi și chiar trei, luați dintre preoții de mir și numiți în funcție de către episcop. Numărul parohiilor care intrau în cuprinderea protopopiatului varia în raport cu împrejurările locale (întinderea teritorială, așezarea geografică, mijloacele de deplasare pentru inspecții, etc). La protopopiatele cu un teritoriu mai întins și un număr mai mare de parohii, protopopii erau

ajutați de proistosii (subprotopopi), care se alegeau dintre preoții merituoși și mai cu vază. Ei îndeplineau îndatoririle de supraveghere și control în numele protopopului, fără jurisdicție independentă.

Protopopii nu aveau leafă, beneficiau în schimb de fel de fel de venituri, ca remunerație pentru serviciile aduse administrației bisericești, care le dădeau posibilitatea să se întrețină. Unele din aceste venituri proveneau din anumite dări pe care le plăteau preoții. Așa, de plidă, era darea bastonului sau, cum se spunea pe la 1749, „zlotul cel orânduit ce are a lua protopopul pe fieșcare an”. Alte venituri le aducea darea numită pentru ciobote, adică pentru osteneala și alergătura lor pe la diferite cercetări și judecări. Globirea sau deșugubinile, adică amenzile – cum le-am spune noi astăzi – le aduceau, de asemenea, venituri însemnate, pentru adunarea cărora aveau zapcii preotești și bumbașiri. Venituri mai aveau protopopii și de la candidații la preoție, precum și de la preoții care voiau să se mute de la o parohie la alta. Candidații la preoți nu puteau să se prezinte la hirotonie decât după ce dobândeau de la protopopul locului un atestat, pentru care îi plăteau cam cinci lei. Preoții care se transferau aveau nevoie de o „carte de mutare”, pentru care dădeau logofătului episcopiei un „avaet”, din care „lua și protopopul câte un leu”. În sfârșit, unele venituri proveneau din „peciurile” (răvașele) de cununie. Cei ce voiau să se cunune erau datori să prezinte preotului o mărturie dată în fața protopopului că nu sunt în grad de rudenie oprită. Pe temeiul acestei mărturii, protopopul le elibera un „peciu”, pentru care trebuiau să-i plătească un „avaet de doi lei”, iar în natură o găină, un curcan, etc. Neavând o leafă fixă și trebuind să trăiască numai din astfel de venituri, era firesc ca unii protopopi să facă abuzuri și să dea prilej de plângeri împotriva lor.⁴ Plata protopopilor va fi reglementată de Regulamentul Organic din 1831, care le-a prevăzut, pentru întâia dată, prin art. 362, „cuvincioasă simbrie”.

Primele biserici bucureștene

Nu se cunosc exact împrejurările, nici data când s-a întemeiat așezarea de pe Dâmbovița. Cel mai vechi izvor scris cunoscut este hrisovul domnesc dat de Vlad Țepeș la 20 septembrie 1459 în „cetatea București” – de fapt un privilegiu de stăpânire asupra unor moșii acordat unor boieri olteni.⁵ Cu toate că, după acest document, se mai emit și altele din „cetatea București” – la 10 februarie 1461, 12 noiembrie 1463, 30 mai 1464 – orașul este numit prima oară „cetatea de scaun București” la 14 octombrie 1465.⁶ În a doua jumătate a secolului al XV-lea, noua capitală a Țării Românești ajunge să fie preferată celei vechi de la Târgoviște, domnul țării locuind mai mult la București.

Începând cu secolul al XVI-lea, se clădesc în București – devenit capitala stabilă a țării – numeroase case, mănăstiri și biserici. Mircea Ciobanul reclădește palatul domnesc (Curtea Veche) și ridică în incinta acestuia biserica cu hramul Buna Vestire, cea mai veche biserică cunoscută din București. Se construiesc mănăstirile Plumbuita, Sf. Troiță (Radu Vodă), Stelea, Sf. Apostoli, Mărcuța, Sf. Dumitru (Poștă), Mihai-Vodă, Sf. Ioan cel Mare sau Grecesc, Sărindar, Sf. Ecaterina, numită și a lui Pană vistier, Sf. Gheorghe-Nou, precum și bisericile Doamnei Maria și Doamnei Stana, a Banului Ghiorma, numită și biserica Grecilor sau Hanul Greci, Sf. Nicolae a jupânesei Caplea, Sf. Gheorghe-Vechi, pe lângă alte biserici mai modeste din lemn.

Capitala Țării Românești a cunoscut, apoi, o epocă înfloritoare în timpul îndelungatei domnii a lui Matei Basarab (1632-1654), perioadă de liniște din partea turcilor și de progres economic. Se clădesc acum biserici noi: a lui Udrea slugerul (Colțea), a tabacilor, a lui Aga Niță (Sf. Vineri-Hereasca), a sârbilor, de la Gorgani, Răzvan, Ienii, mănăstirea Sfântul Sava, și se refac altele vechi. Numărul caselor crește, iar orașul se extinde și pe malul drept al Dâmboviței, unde se ridică în 1656, alături de mănăstirile existente la sfârșitul secolului al XVI-lea, ctitoria lui Constantin Șerban voievod, devenită în 1688 Catedrală mitropolitană. În însemnările sale, diaconul Paul din Alep - însoțitorul patriarhului Macarie al Antiohiei în vizita acestuia prin Țările Române – scrie în 1658 că orașul București, „vestita reședință a domnilor”, era „foarte mare”, numărând 6.000 de case.⁷

După 1660, când turcii „au trimis poruncă lui Ghica Vodă de au surpat cetatea din Târgoviște, ca să nu aibă dușmanii împăratului sprijineală acolo”,⁸ Bucureștii rămân singura capitală a țării, iar orașul cunoaște o nouă epocă de înflorire, care culminează cu domnia lui Constantin Brâncoveanu. În această perioadă se construiesc primele hanuri pentru mărfurile negustorilor localnici și străini (Șerban Vodă, Constantin Vodă, Sf. Gheorghe-Nou (Toptangiilor), Zlătari (Zarafilor) etc), se mărește și se reface vechea Curte domnească, se construiesc noi palate, se refac numeroase biserici și mănăstiri și se zidesc altele noi: Batiște, Cotroceni, Dintr-o zi, Doamnei, Fundenii Doamnei, Icoana (Ceauș David sau Popa Dima), Negustori, Olteni, Oțetari, Săpunari, cu Sfinți (Sibile sau Popa Fierea), Sf. Nicolae din Prund, Sf. Nicolae-Șelari, Sf. Nicolae Tabacu (Popa Cosma), Sf. Spiridon-Vechi, Slobozia, Stejarul, Zlătari.

În secolul al XVIII-lea, pe lângă ctitoriile domnești: biserica de la Curtea Arsă (Curtea Nouă), Măgureanu, Mavrogheni, Mănăstirea Pantelimon, Foișor, Sf. Spiridon Nou, Teiul Doamnei (Doamna Ghica-Tei), Mănăstirea Văcărești, și cele ale unor familii boierești: Băneasa, Crețulescu,

Dobroteasa, Doamna Bălașa, Schitul Măgureanu, Pitar Moș (Popa Ivașcu), Metohul Episcopiei Râmnicului (Livedea Văcărescului), sporește numărul bisericilor construite sau îngrijite de bresle: Flămânda (Săracă), Bradu Staicu, Căramidarii de Jos, Manea Brutaru (Popa Radu), Olari (Ceaș Precup), Popa Chițu (Popa Petre), Precupeții Noi, Precupeții Vechi, Sf. Constantin și Elena, Scaune, Sf. Ioan-Piață (Sf. Ioan din Podul Beilicului, Sf. Ioan cel Nou), Sf. Voievozi. În același timp, se înmulțesc ctitoriile făcute de oameni de condiție mai modestă (mici dregători, preoți, meșteșugari, negustori, chiar plugari): Albă-Calea Victoriei (Popa Dârvaș), Apostol, Boteanu (Bradu-Boteanu), Sf. Ilie-Hanul Colței, Caimata, Ceaș Radu, Cuibul cu Barză (Podul de Pământ), Cuțitul de Argint (Bărbătescu Nou), Delea Nouă (Calist), Delea Veche, Dichiu (Tirchilești), Hagi, Iancu Vechi (Mătășari), Izvorul Tămăduirii, Lucaci, Schitul Maicilor (Hagi Dina), Mântuleasa, Oborul Vechi, Popa Nan, Popa Rusu, Popa Soare, Popa Tatu (Fântâna Boului), Sf. Elefterie-Vechi, Sf. Ilie – Calea Rahovei, Sf. Ionică-Moldoveni (Sf. Ioan cel Mic), Sf. Nicolae-Crângași, Sf. Nicolae din Țigănie, Sf. Nicolae Vlădică, Sf. Pantelimon, Sf. Ștefan (Calea Călărași), Sf. Visarion Vechi, Silvestru, Spirea Veche, Udricani, Vergului (Sf. Mina), Sf. Anton (biserica Pușcăriei). Aceștia li se adaugă mănăstirile Toți Sfinții (Antim), Stavropoleos și biserica Sf. Atanasie (Bucur).

Aproape toți călătorii străini care au vizitat orașul în secolul al XVIII-lea și la începutul celui următor au remarcat mulțimea bisericilor din capitala Țării Românești. În planul cartografic întocmit în 1770 de armatele rusești care au ocupat țara în timpul războiului ruso-turc din 1768-1774, sunt menționate 17 mănăstiri, 42 biserici numerotate și 21 nenumerate, în total 80 edificii eclesiastice.⁹ La sfârșitul secolului al XVIII-lea, după cum arată banul Mihai Cantacuzino, existau în București: 21 mănăstiri cu hanuri, 7 mănăstiri fără hanuri, 51 biserici de piatră (adică de zid), 15 biserici de lemn, în total 94 de biserici.¹⁰

De când Bucureștii au devenit în mod statornic scaun domnesc, hotarele sale au fost într-o continuă mutare, desigur, în unele părți mai mult, în altele mai puțin. Excedentul de populație prin spor natural, migrația de la sat la oraș, precum și dezvoltarea economică a Bucureștilor a făcut ca orașul să se extindă tentacular, în toate direcțiile.

Până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, orașul nu avea marginile delimitate și era mai intens populat pe malul stâng al Dâmboviței. În schimb, pe malul drept, în afara colinelor ocupate de mănăstirile Radu Vodă, Mihai Vodă și de Mitropolie, de locurile ocupate de mănăstirea Sf. Ecaterina a lui Pană Vistierul și de mahalaua Calicilor până la dealul

Lupeștilor și Sfântul Elefterie, nu sunt alte indicii de locuire pentru această dată.

Extinderea orașului era văzută rău de autorități, pentru că îngreuna cheltuielile de pavare și de pază. Ca urmare, la 28 martie 1776, Alexandru Ipsilanti (1774-1782) a numit o comisie formată din 6 boieri pentru a stabili perimetrul orașului, iar în 1778 a poruncit să fie puse cruci la hotare pentru a nu se mai construi case dincolo de ele. Datorită creșterii suprafeței orașului, domnitorul Mihai Suțu (1783-1786) a reînnoit hotărârea lui Alexandru Ipsilanti prin care se delimita perimetrul acestuia prin cruci, dincolo de care nu avea voie nimeni să-și construiască locuințe.¹¹

Ca și înaintașii săi, domnul Alexandru Moruzi (1793-1796) a încercat, la 5 septembrie 1793, să pună hotar Bucureștilor, pentru a stăvili întinderea teritorială a orașului, statornicindu-i perimetrul prin însemnarea cu cruci de piatră peste care nu mai era permisă construirea caselor. Tot el a hotărât să nu se poată intra și ieși din București decât pe podurile mari, care erau în număr de patru, pentru a ușura administrația din mahalale a marelui Spătar și a marelui Agă din centrul orașului. Pentru că măsura luată la 5 septembrie 1793 nu s-a executat, Alexandru Moruzi a dat un nou pitac în acest scop, în 24 martie 1794.¹²

Și în domnia lui Constantin Hangerli (1798-1799) se mai încearcă hotărnicia orașului București pentru a se împiedica întinderea sa teritorială. La 21 februarie 1798, domnul semnează un pitac prin care poruncește autorităților în drept să „întocmească gardurile din jurul Bucureștilor”, ordin reînnoit la 12 mai, același an, prin care Vodă porunca autorităților competente revizuirea hotarelor capitalei Țării Românești, ca să „nu se mai poată întinde orașul.”¹³

Din catagrafia întocmită în 1798 la porunca aceluiași domnitor, aflăm că orașul era împărțit din punct de vedere administrativ în cinci plăși, corespunzătoare culorilor sau „văpselelor” („boialelor”, cum li se spunea în popor): 1. – plasa Târgului sau culoarea de Roșu, cu 16 mahalale; 2. – plasa Gorgani sau culoarea de Verde, cu 12 mahalale; 3. – plasa Broșteni sau culoarea de Albastru, cu 18 mahalale; 4. – plasa Târgului de Afară sau culoarea de Negru, cu 18 mahalale; 5. – plasa Mogoșoaiei sau culoarea de Galben, cu 16 mahalale. În total erau 80 de mahalale, cu 6.006 case și aproximativ 30.030 locuitori.¹⁴

Protopopi bucureșteni menționați în documente

Primele nume de protopopi bucureșteni apar în documente începând cu secolul al XVII-lea, deși aceștia au apărut odată cu zidirea primelor biserici în oraș. Astfel, Ioan preot și protopop semnează ca martor actul din 23

aprilie 1631, prin care Despa, soția lui Pană vistier, închină biserica zidită de bunicul ei, Giorma banul, în București, Arhiepiscopiei de Pogoniana,¹⁵ un popa Paraschiv protopop semnează ca martor un document din 15 februarie 1677, prin care Toma județul cu cei 12 pârgari ai orașului dau carte de întărire mănăstirii Sfântul Ioan pentru un loc de prăvălie în mahalaua Popa Manta,¹⁶ iar într-un document din 4 august 1694, domnitorul Constantin Brâncoveanu întărește stolnicului Dănilă Neamțu stăpânirea unei case cu locul ei, „lângă terenul protopopului Theodor”.¹⁷

La 3 martie 1720, „popa Nicola protopop” semnează ca martor un act prin care Chița, soția lui Gligorie, fost „ceprăzariul domnesc”, dăruiește mănăstirii Antim două răzoare de vie pe „dealul Bucureștilor”,¹⁸ iar „popa Stoica protopop” este martor într-un act din 8 februarie 1726, prin care popa Stanciu de la biserica Tuturor Sfinților vinde mitropolitului Daniil o prăvălie în ulița Bărbierilor.¹⁹

Intr-un act de danie îl găsim semnând pe popa Mănilă, „protopopul de aici din București,”²⁰ iar într-un document din 8 decembrie 1740 se vorbește despre gâlceava popii Radu cu protopopul lordache, „care l-ar fi lovit.”²¹ În acte de vânzări de bunuri (locuri, case, prăvălii) și în pricini de judecată, întocmite între 1746-1785, semnează ca martori: „popa Oprea, proin (fost) protopop,”²² „Emanuil, protopop al Bucureștilor,”²³ „Toma protopop,”²⁴ „popa Andronic protopop,”²⁵ protopopii Mihail, Chesarie, Dumitrache, Matei, „popa Sima, proin protopop.”²⁶

Protoierile Capitalei

La sfârșitul secolului al XVIII-lea sunt atestate în București două protoierii, numite a „plășii de sus” și a „plășii de jos”. Astfel, la 15 noiembrie 1792, mitropolitul Filaret II (1792-1793) trimite poruncă protopopilor Stoica al plășii de sus și Nicolae al plășii de jos să ridice din oraș bolnavii de ciumă.²⁷

Hotarul dintre cele două protoieri era: Calea Moșilor până la Dâmbovița și, dincolo de Dâmbovița, pe ulița numită Podul Calicilor (Calea Rahovei de mai târziu), în sus pe Dealul Spirii până la marginea orașului. Acest hotar, topografic vorbind, împărțea atunci Bucureștii în două. Parohiile din Protoieria II de astăzi făceau parte din ambele plăși.

Într-un document din 8 aprilie 1793 se face mențiune pentru prima dată și despre orânduirea de proistosii sau subprotopopi în București, câte unul de fiecare protoierie, ca ajutători ai protopopilor și purtători de grijă ai bisericile din mahalalele orașului.²⁸

De la mitropolitul Dositei Filitti (1793-1812) s-au păstrat câteva cărți de poruncă trimise protopopilor din București în diferite pricini. Astfel, la 10

aprilie și 13 mai 1795, mitropolitul poruncește protopopului Nicolae al plășii de jos ca preoții din această plasă să facă rugăciuni de încetare a năpraznicei boli a ciumei,²⁹ iar protopopului Petre al plășii de sus îi poruncește, la 31 august 1798, să dea răvaș de cununie ceaușului Ianache din mahalaua biserica Ieni.³⁰

În două documente de la sfârșitul secolului al XVIII-lea este menționat protopopul Gheorghe din București: la 21 august 1800, pentru învoială cu Vasile negustorul pentru venitul unei mori,³¹ și la 21 octombrie, același an, când preotul Manole face legământ de împăcare cu protopopul Gheorghe și cu mahalagii că își va purta „preoția cu cinste”.³²

În iulie 1809, în timpul ocupației Principatelor Române de către armatele rusești, exarhul Gavriil Bănulescu-Bodoni, văzând că protopopii au prea multe atribuțiuni și că unii preoți nu-și îndeplinesc conștiincios datoriile după canoane, a sporit numărul proistosilor la trei de protoierie, câte unul pentru fiecare 15 biserici, ca să le poată vizita cât mai des și să vadă dacă preoții săvârșesc slujbele cu regularitate. În București, numărul proistosilor (numiți și blagocini) ajunge acum la șase.³³ În deceniile următoare, însă, numărul acestora se va reduce la doi, apoi la un proistos (subprotoieru) de fiecare protoierie, deși nevoile pastorale au fost în creștere.

Continua dezvoltare a orașului se reflectă și în creșterea numărului caselor și al bisericilor. Din datele unei catagrafii din 1810, din vremea mitropolitului Ignatie (1810-1812), rezultă că Bucureștii avea la această dată: 89 de mahalale, cu 7.503 case și 32.185 locuitori vârstnici de ambe sexe (fără străini, flotanți și cei de alte confesiuni), 89 de biserici și 243 preoți. Protopopi erau: Pr. Ioan la plasa de jos și Pr. Filip la plasa de sus.³⁴

O privire de ansamblu asupra Bucureștilor de la sfârșitul epocii fanariote este surprinsă în cunoscuta lucrare Istoria generală a Daciei, a lui Dionisie Fotino, care prezintă

unele date statistice privitoare la oraș, ce număra pe la 1818 – după afirmația autorului – 16.000 case, 100.000 locuitori (afirmație exagerată, contrazisă de catagrafia din decembrie 1831), specificându-se și profesiile, apoi, 4 manufacturi, 15 hanuri mari, 28 hanuri mici, 8 mănăstiri cu hanuri, 10 mănăstiri de categoria a doua, 72 de biserici de piatră (de zid), 17 paraclise, 25 de biserici de lemn la marginea orașului, în total 141 biserici ortodoxe.³⁵

Despre numărul bisericilor și al preoților din București pe protoierii, catagrafia Mitropoliei din 1823 consemnează următoarele cifre: plasa de sus: 63 biserici și 109 preoți, protopop Gheorghe; plasa de jos: 43 biserici și 44 preoți, protopop Voicu. Total: 106 biserici și 153 preoți.³⁶

În decembrie 1831, pentru aplicarea prevederilor Regulamentului Organic, s-a întocmit din dispoziția Vorniciei (poliției) cea mai amănunțită catagrafie a locuitorilor orașului, pe mahalale și vopsele, făcută până atunci de autoritățile locale. Din această catagrafie rezultă că orașul era împărțit în cinci plăși (vopsele): galbenă (21 mahalale), verde (13 mahalale), roșie (12 mahalale), albastră (16 mahalale) și neagră (18 mahalale), în total 78 mahalale. Populația orașului se ridică la cifra de 58.893 locuitori stabili (localnici), din care: 2.598 boieri cu familiile lor, 46.564 meșteșugari și negustori cu familiile lor, 1.252 alte persoane, între care 137 călugări și 256 preoți (cu familiile lor ajungând la 1.313). Acestora li se alăturau 1.795 sudiți (străini) și circa 10-12.000 flotanți, populația Capitalei însumând aproximativ 70.000 locuitori. Catagrafia mai cuprinde și date statistice privind numărul caselor, care erau în număr de 10.047, și al locașurilor de cult: 26 mănăstiri și 95 biserici ortodoxe.³⁷

După o catagrafie din 1832 se găseau în oraș 26 mănăstiri și 65 biserici (fără cele de la marginea orașului și din afara lui),³⁸ iar protopopi erau Pr. Petrache sachelarie la plasa de sus și Pr. Pantazi la plasa de jos, care semnează rapoarte către Mitropolie cu privire la pagubele provocate bisericilor din București de cutremurul din 1838.³⁹

Într-o catagrafie bisericească întocmită în anul 1844 se consemnează pentru București un total de 115 biserici și 252 preoți, din care: 70 de biserici și 138 preoți în plasa de sus, și 45 de biserici și 115 preoți în plasa de jos.⁴⁰

În 1852 se schimbă protopopii. La plasa de sus este numit Pr. Ioan sachelarie, iar la plasa de jos Pr. Marin sachelarie, care încetează din viață în 1859 și este înlocuit cu Pr. Dimitrie catihitis.⁴¹

Recensământul efectuat în iarna anului 1860 arată că Bucureștii aveau 121.734 de locuitori (65.041 bărbați și 56.693 femei), repartizați în cele 5 sectoare (roșu, galben, verde, albastru și negru), între aceștia numărându-se 351 preoți mireni (cu membri lor de familie însumând 1.077 persoane), 54 călugări și 82 călugărițe.⁴² La 15 februarie 1867, Pr. Dimitrie hartofilax demisionează din funcția de protopop al plășii de jos din motive de sănătate⁴³ și este numit în locul său Pr. Alexandru catihitis.⁴⁴ Se schimbă protopopul și la plasa de sus, în urma demisiei Pr. Ioan iconom, înlocuit cu Pr. Sterian referendarie.⁴⁵

Potrivit catagrafiei întocmită în 1875 de cei doi protopopi din București, în plasa de jos erau⁴⁶ biserici, 1 capelă, 105 preoți și 6.334 enoriași,⁴⁷ iar în plasa de sus, 66 biserici, 6 paraclise, 153 preoți și 5.444 enoriași.⁴⁷

În aprilie 1889, Pr. Sterian referendarie și Pr. Alexandru catihitis demisionează din funcția de protopop și sunt înlocuiți cu Pr. Ioan Constantinescu la plasa de sus și Pr. Marin Pantelimon la plasa de Jos.⁴⁸

După statistici, în 1894 erau în București 114 biserici, cu 251 preoți și diaconi, din care: 24 întreținute de stat, cu 63 de preoți și diaconi; 84 întreținute de primărie, cu 169 preoți și diaconi; 6 întreținute de particulari și din donații, cu 19 preoți și diaconi.⁴⁹ Pe protoierii, bisericile erau repartizate astfel: plasa de sus cu 39 biserici parohiale și 25 filiale și plasa de jos cu 37 biserici parohiale și 10 filiale. În total în București erau 113 biserici (78 biserici parohiale și 35 filiale).⁵⁰

O nouă schimbare de protopopi se produce la 28 aprilie și 3 mai 1894, când, în locul preoților Ioan Constantinescu și Marin Pantelimon, aleși membri în Consistoriul Eparhial, sunt numiți Pr. Ion Iordănescu la plasa de sus și Pr. I. Rusescu la plasa de jos.⁵¹ Preotul Ion Iordănescu demisionează, însă, la 20 decembrie 1895, și este transferat în locul său Pr. C. Ionescu, până atunci protopop al județului Prahova.⁵²

Peste doi ani, la 18 mai 1896, se schimbă iarăși protopopii, fiind numiți Pr. Ștefan Călinescu la plasa de sus, în locul Pr. C. Ionescu demisionat, și Pr. Atanase Portopopescu la plasa de jos, în locul Pr. I. Rusescu pus în disponibilitate.⁵³ La 1 iulie 1908, Pr. Ștefan Călinescu demisionează din funcția de protopop al plășii de sus și este numit în locul său Pr. Mihai Popescu.

Dacă la începutul secolului al XX-lea erau în București 77 parohii și 27 filiale (40 parohii, cu 21 filiale în plasa de sus și 37 parohii, cu 6 filiale în plasa de jos),⁵⁴ în 1925 se ajunge la 84 parohii și 20 filiale: 46 parohii, cu 15 filiale în plasa de sus, și 38 parohii, cu 5 filiale în plasa de Jos.⁵⁵

Protopopi erau Pr. Ioan Georgescu la plasa de sus și Pr. Traian Vintilescu la plasa de jos, numiți la 1 decembrie 1913.

Delimitarea teritorială a Protoieriei II Capitală

Prin Legea pentru organizarea administrației orașului București din 7 februarie 1926, Capitala a fost împărțită într-o zonă centrală și o zonă periferică. Zona centrală cuprindea patru sectoare, păstrând numele vechilor culori: Sectorul I Galben, Sectorul II Negru, Sectorul III Albastru și Sectorul IV Verde. Zona periferică a fost constituită din restul teritoriului până la linia de centură a forturilor. Cele 12 comune cuprinse în interiorul acestei zone au primit statutul de comune suburbane orașului, fiind înglobate din punct de vedere administrativ municipiului București.⁵⁶

Având în vedere că prin această noua organizare administrativă se adăugaseră orașului parohiile din comunele suburbane, Consiliul eparhial

al Arhiepiscopiei Bucureștilor, la 15 septembrie 1927, a împărțit Capitala în trei protoierii. Înființându-se cea de-a treia protoierie, vechile denumiri ale protoieriilor (plasa de sus și plasa de jos) au dispărut, iar hotarul dintre ele (Calea Moșilor până la Dâmbovița și, dincolo de Dâmbovița, peste pod, pe Calea Rahovei) s-a modificat. Protoieriile bucureștene au preluat acum în denumirea lor numele culorilor celor 4 sectoare ale Capitalei (I Galben, II Galben-Negru și III Albastru-Verde) pe care se întindeau din punct de vedere administrativ-teritorial.

Sub raportul numărului de parohii, biserici, preoți și credincioși, potrivit statisticii bisericești, Protoieria II Galben-Negru cuprindea 12.863 familii cu 50.098 suflete, 30 parohii (26 urbane, cu 6 filiale și 4 suburbane), 40 biserici (34 parohiale și 6 filiale), 55 preoți (34 parohi și 23 ajutători) și 2 diaconi.⁵⁷

Parohiile erau următoarele: Urbane: Ceauș Radu; Delea Nouă-Calist; Delea Veche; Dobroteasa, cu filiala Apostol; Foișor, Hagiul; Iancu Nou; Iancu Vechi; Izvorul Nou; Lucaci, cu filiala Udricani; Manu Cavafu, Negustori, cu filiala Mântuleasa; Oborul Nou; Olari, cu filiala Oborul Vechi; Olteni, cu filialele Bradu-Staicu și Sf. Nicolae-Jigniță; Popa Nan; Popa Soare; Sf. Gheorghe-Capra; Sf. Pantelimon; Sf. Nicolae Sârbi (Popescu); Sf. Ștefan-Calea Călărași; Sf. Treime-Crucea de Piatră; Sf. Dumitru-Vergului; Sf. Vineri-Hereasca; Sf. Ioan Nou-Piață; Sf. Gheorghe Vechi, Târca. Suburbane: Dobroiești, Dudești (Cioplea), Principele Nicolae (Mărcuța), Pantelimon.⁵⁸ A fost numit protoierul, cu data de 1 ianuarie 1928, Pr. Constantin Moisiu, cu sediul la biserica Manu Cavafu.⁵⁹

În anul 1931, Ministerul Cultelor, pentru economii financiare, a scos din bugetul Arhiepiscopiei Bucureștilor 13 posturi de protoierei, din cele 21 de până atunci, rămânând numai 8 cu plată, dintre care 2 în Capitală. În această situație, la 1 aprilie 1931, Adunarea Eparhială a hotărât să se revină la două protoierii, ca în trecut, Protoieria III Albastru-Verde fiind deființată, dar nu s-a revenit și la vechile lor denumiri și nici și la hotarul cel vechi dintre ele (Calea Moșilor-Calea Rahovei), care împărțea, topografic vorbind, orașul în două, ci li s-a croit un nou hotar despărțitor: Șoseaua Cotroceni și bulevardele Independenței, Elisabeta, Academiei, Carol I, Pache, Șoseaua Iancului, Șoseaua Pantelimon.

Protoieria I cuprindea toate parohiile din partea de nord a Capitalei (culorile de Verde, de Galben și un mic colț din culoarea de Negru), având ca hotar Bulevardul cel mare care începea de la Șoseaua Cotroceni și ducea spre Bolintin, Bulevardul Independenței, Bulevardul Elisabeta, străzile Academiei, Carol I, Bulevardul Pache, Șoseaua Iancului și continua

cu Șoseaua Pantelimon spre periferia de răsărit până în suburbia Pantelimon.

Protoieria II includea toate parohiile de la sudul acestei linii de bulevarde și străzi, adică cele din culoarea de Negru (fără porțiunea de la nord de Bulevardul Pache, care intra la Protoieria I) și de Albastru. În acest perimetru se aflau 13.790 familii, cu 54.210 suflete, 59 parohii (55 urbane, cu 6 filiale și 4 suburbane), 3 capele cu enorie (Cotroceni, Belu-Progresu, Lupeasca), 4 capele fără enorie (Spitalul Colțea, Internatul Teologic de la Radu Vodă, Penitenciarul Văcărești și Casa Lahovary), 62 preoți parohi, 30 preoți ajutători, 6 diaconi și 117 cântăreți.

Statistica parohială se prezenta astfel: Parohii urbane: Albă-Postăvari; Alexe; Antim; Bărbătescu Nou-Filaret; Bărbătescu Vechi; Cărămodarii de Jos; Ceauș Radu; Colțea; Curtea Veche; Delea Nouă; Delea Veche; Doamna; Doamna Bălașa; Dobroteasa, cu filiala Apostol; Flâmânda; Foișor; Hagiu; Iancu Nou; Iancu Vechi; Izvorul Tămăduirii; Izvorul Nou (Dintre vii); Lucaci, cu filiala Udricani; Manu Cavafu; Mihai Vodă, cu filialele Sf. Apostoli și Sf. Spiridon Vechi; Negustori, cu filiala Mântuleasa; Olteni, cu filiala Bradu Staicu; Popa Nan; Popa Soare; Răzvan; Schitul Maicilor; Sfinți (Scaune); Sf. Dumitru-Poștă; Sf. Ecaterina; Sf. Elefterie; Sf. Gheorghe-Nou; Sf. Gheorghe-Vechi; Sf. Ilie-Gorgani; Sf. Ilie- Hanul Colței; Sf. Ilie-Rahova, Sf. Ioan Nou-Piață; Sf. Mina-Vergu; Sf. Nicolae-Broșteni; Sf. Nicolae-Jignița; Sf. Nicolae Sârbi; Sf. Nicolae Șelari; Sf. Nicolae Vlădica; Sf. Spiridon Nou; Sf. Ștefan-Calea Călărași; Sf. Treime-Crucea de Piatră; Sf. Treime-Ghencea; Sf. Vineri-Hereasca; Slobozia; Spirea Nouă; Spirea Veche; Sf. Ioan Botezătorul (Parcul Veseliei); Târca; Zlătari. Parohii suburbane: Belu-Șerban Vodă; Dudești (Cioplea); Leordeni (Popești); Vintilă Vodă.⁶⁰

Protoieriu a rămas Pr. Constantin Moisiu, fost la Protoieria II Galben-Negru, până la 1 noiembrie 1934, când, expirându-i-se mandatul, a fost înlocuit cu Pr. Stoica R. Ionescu de la biserica Sf. Vineri-Hereasca.⁶¹

Până la sfârșitul anului 1941 s-au înființat noi parohii și s-au construit biserici noi, încât datele statistice s-au modificat. Protoieria II avea acum acum 79 parohii (67 urbane și 12 suburbane) și 1 filială (urbană), 79 biserici parohiale și 1 filială, 1 capelă în Spitalul central de boli nervoase și mintale, 6 capele școlare (Internatul teologic de la Radu Vodă, Internatul liceului de fete „Zoe Râmniceanu”, Școala normală de fete „Elena Doamna”, Școala ortodoxă din str. Principatele Unite, Seminarul Central, Liceul Mihai Viteazul) 1 capelă la penitenciarul Văcărești, unde slujeau 112 preoți (79 parohi și 33 ajutători).

Parohiile erau următoarele: Urbane: Albă-Postăvari; Alexe; Apostol; Bărbătescu Nou-Filaret; Bărbătescu Vechi; Belu; Bradu-Staicu; Bumbăcari; Cărâmidarii de Jos; Ceauș Radu; Cotroceni-Mănăstire; Delea Nouă; Delea Veche; Doamnei; Doamna Bălașa; Dobroteasa; Flămânda; Foișor; Hagiu; Iancu Nou; Iancu Vechi; Izvorul Nou; Izvorul Tămăduirii; Lucaci; Manu Cavafu; Mântuleasa; Mihai Bravu; Negustori; Olteni; Parcul Călărași; Parcul Rahova; Popa Nan; Popa Soare; Răzvan; Sfinți; Curtea Veche; Sf. Apostoli, cu filiala Sf. Spiridon Vechi; Sf. Dumitru-Poștă; Sf. Ecaterina; Sf. Elefterie; Sf. Gheorghe-Nou, Sf. Gheorghe-Vechi; Sf. Ilie-Gorgani; Sf. Ilie-Hanul Colței (Kalinderu); Sf. Ilie-Rahova; Sf. Ioan-Piață; Sf. Ioan Botezătorul-Ferentari; Sf. Mina-Vergu; Sf. Nicolae Broșteni; Sf. Nicolae-Jignița (Popescu); Sf. Nicolae-Sârbi; Sf. Nicolae-Șelari; Sf. Nicolae-Vlădica, Sf. Nicolae-Universitate (fostă Rusă); Sf. Spiridon-Nou, Sf. Ștefan-Călărași; Sf. Treime-Dudești; Sf. Treime-Ghencea I; Ghencea II; Sf. Vineri-Hereasca; Slobozia; Spirea-Nouă; Spirea-Veche; Târca; Udricani; Văcărești (Mărțișor); Zlătari. Suburbane: Apărătorii Patriei I; Apărătorii Patriei II; Dudești-Cioplea; Leordeni; Progresul I; Progresul II; Puțul Înalt-Inălțarea Domnului; Șerban Vodă; Tudor Vladimirescu I; Tudor Vladimirescu II; Tudor Vladimirescu III; Vintilă Vodă.⁶² A fost numit protoiereu, Pr. Traian Costea de la biserica Izvorul Tămăduirii, cu sediul în Calea Rahovei nr. 39 (în clădirea Primăriei sectorului III Albastru).

În conformitate cu dispozițiunile art. 45 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobat de Sfântul Sinod la 19 și 20 octombrie 1948, pe baza propunerilor Consiliului Eparhial din ședința de la 15 decembrie 1949, Adunarea Eparhială, în sesiunea din 15 februarie 1950, a stabilit o nouă clasificare a parohiilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor. Municipiul București, care avea acum la 182 parohii (165 urbane și 17 suburbane), cu 356 de preoți (182 parohi, 163 ajutători și 11 pensionari), a fost împărțit în 4 protoierii, corespunzător celor 4 sectoare (culori) administrative ale orașului, înființându-se încă două protoierii pe lângă cele existente.

Protoieria Sectorului II Negru avea următoarea delimitare: între Statuia Brătianu – Bulevardul Carol I - Calea Moșilor - Podul Colentina - Lacul Fundeni – Mărcuța – Vitan – Abator - Cheiul Dâmboviței – Smârdan – Lipsani – Bursei - Statuia Brătianu. În cuprinsul protoieriei intrau 62 parohii, din care 55 urbane și 7 suburbane, după cum urmează: Urbane: Apostol; Bradu-Staicu; Ceauș Radu; Delea Nouă; Delea Veche; Dobroteasa; Dudești-Cioplea; Foișor; Hagiu; Iancu-Nou; Iancu-Vechi; Izvorul Tămăduirii; Lucaci; 23 August; Mântuleasa; Mihai Bravu; Negustori; Olteni; Parcul Călărași; Popa Nan; Popa Soare; Răzvan; Curtea Veche; Sf.

Gheorghe-Nou; Sf. Ghjeorghe-Vechi; Sf. Ioan-Piață; Sf. Mina-Vergu; Sf. Nicolae-Jignița; Sf. Nicolae-Sârbi; Sf. Ștefan-Călărași; Sf. Treime-Dudești; Sfinți; Târca; Udricani; Vatra Luminoasă; Sf. Vineri-Hereasca; Colțea; Balta Albă; Gherghiceanu; Oborul Nou; Oborul Vechi; Mărcuța; Sf. Anton-Colentina; Sf. Alexandru-Colentina; Plumbuita-Colentina; Sf. Gheorghe-Capra; Sf. Ioan Botezătorul; Sf. Pantelimon; Scaune; Olari; Sf. Ilie-Hanul Colței; Capela Avrig; Andronache I. Suburbane: Andronache II; Sf. Vineri-Colentina; Fundenii Doamnei; Uniunea Voluntarilor; Dobroiești; Pantelumon Sat; Biserica Spitalului Pantelimon.⁶³ A fost reconfirmat protoiereu, cu data de 15 iunie 1949, Pr. Traian Costea de la biserica Izvorul Tămăduirii.⁶⁴

Legea nr. 5 din 7 septembrie 1950 a înlocuit vechea împărțire administrativ-teritorială a țării în județe și plăși cu cea pe regiuni și raioane.⁶⁵ Ca urmare, la 4 octombrie 1950, Sfântul Sinod a procedat la o nouă arondare a eparhiilor, potrivit noii împărțiri administrativ-teritoriale a țării pe regiuni și raioane. Arhiepiscopiei Bucureștilor i-au revenit 4 regiuni (București, Prahova, Teleorman și Ialomița), cu raioanele respective, plus municipiul București, cu 8 raioane (Nicolae Bălcescu, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Grivița Roșie, V. I. Lenin, I. V. Stalin, Tudor Vladimirescu, 1 Mai și 23 August). Prin noua arondare au fost încorporate municipiului București și următoarele parohii rurale care au aparținut fostului județ Ilfov: Otopenii de Sus, Otopenii de Jos, Cățelu, Glina cu filiala Bobești, Jilava, Mierlari, Bragadiru, Gherman, Măgurele, Rudeni, Chitila I și II și Mogoșoaia. Au apărut, astfel, protoierile de raioane în București. Parohiile Protoieriei Sectorului II Negru, desființată, au intrat în cuprinderea protoieriilor raionale Grivița, I.V. Stalin și Tudor Vladimirescu. Prin decizia chiriarhală nr. 23 din 30 decembrie 1950 au fost numiți, cu data de 1 ianuarie 1951, protoierei de raioane. Preotul Traian Costea, fost la Protoieria Sectorului II Negru, a devenit protoiereu al raionului Tudor Vladimirescu, cu sediul în casa parohială a bisericii Izvorul Tămăduirii.⁶⁶

În anul 1957, parohiile din cele 8 raioane ale Capitalei au fost grupate în 4 protoierii. Protoieria II cuprindea 45 parohii, grupând 35.799 familii cu 123.408 suflete, din raioanele Grivița și 30 Decembrie (fost I.V.Stalin), având 36 biserici parohiale și 9 capele, 87 preoți (45 parohi și 42 ajutători) și 4 diaconi. A fost numit protoiereu, Pr. Vasile Gregorian, cu sediul în strada Maria Rosetti nr. 63.

La 1 iunie 1962, Consiliului eparhial a redus numărul protoieriilor Capitalei de la 4 la 3. Protoieria II cuprindea acum raioanele 30 Decembrie, 1 Mai și 23 August.⁶⁷

S-au făcut schimbări și în rândul protoiereilor. La protoieria II, în locul Pr. Vasile Gregorian, demisionat la 1 iulie 1961, a fost numit Pr. Sabin Verzan. La 1 august 1964 a încetat mandatul Pr. Sabin Verzan, fiind numit consilier patriarhal, dar a continuat să gireze funcția de protoiereu până la 1 februarie 1965, când a fost numit Pr. Octavian Popescu de la biserica Elefterie.

Înmulțindu-se numărul parohiilor, în 1967 s-a reînființat cea de-a patra protoierie în Capitală. Protoieria II și-a restrâns activitatea în raioanele 1 Mai și 23 August, cu 58.700 familii și 230.810 suflete, 64 biserici (50 parohiale, 4 filiale, 1 paraclis, 2 de mănăstire, 6 capele), 56 parohii și 4 filiale, 98 preoți (56 parohi și 42 ajutători). În funcția de protoiereu a rămas Pr. Octavian Popescu.⁶⁸

Prin Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 s-au desființat regiunile și raioanele și s-a revenit la împărțirea administrativă a teritoriului țării pe județe. În București, raioanele s-au preschimbă în sectoare, numerotate de la 1 la 8.⁶⁹ În consfătuirea consultativă a membrilor Permanenței Consiliului Eparhial cu protopopii din eparhie, din 26 februarie 1968, s-a stabilit ca parohiile din municipiul București să fie împărțite în 3 protoieri. Protoieria II cuprindea 70 parohii din sectoarele 1, 2 și 3. Prin noua arondare s-a desființat Protoieria IV Capitală. Cu această delimitare, care a intrat în vigoare începând cu data de 1 martie 1968, s-a declarat de acord și Consiliul Eparhial în ședința din 29 februarie 1968.⁷⁰

Permanența Consiliului eparhial, în ședința din 9 decembrie 1968, luând în considerație cerea unor parohii și preoți de a trece la alte protoierii pentru o mai bună legătură și administrație, a procedat împreună cu protopopii la reexaminarea delimitării protoieriilor și a hotărât o nouă rearondare a parohiilor din București, începând cu 1 ianuarie 1969. Protoieria II avea acum 63 parohii din sectoarele 1, 2 și 3, cu 80.309 familii și 296.519 suflete, 64 biserici (63 parohiale, 1 filială), 5 capele, 122 preoți (63 parohi și 54 ajutători) și 3 diaconi. Statistica parohială era următoarea: Albă-Calea Victoriei (Popa Dârvaș); Amza; Andronache; Balta Albă; Batiște; Băneasa; Boteanu; Delea Veche; Dichiș; Doamna Oltea; Dobroiești; Floreasca; Fundeni Doamnei; Gherghiceanu; Hagiu; Herăstrău; Iancu Nou; Iancu Vechi; Icoana, cu filiala Darvari; Ieni; Înălțarea Sf. Cruci; Ion Creangă; Mavrogheni; Măicăneasa; Mărcuța; N. Bălcescu; Oborul Nou; Oborul Vechi; Olari; Oțetari; Otopenii de Jos; Otopenii de Sus; Parcul Domeniilor; Pantelimon Sat; Pipera; Pitar Moși; Popa Chițu; Popa Nan; Popa Rusu; Popa Soare; Precupeții Noi; Precupeții Vechi; Rodica Moșoiu; Sf. Alexandru-Colentina; Sf. Anton-Colentina; Sf. Dumitru-Colentina; Sf. Gheorghe-Capră; Sf. Ioan Botezătorul; Sf. Ioan Moși; Sf. Maria-Herăstrău;

Sf. Nicolae Dintr-o Zi; Sf. Nicolae Tabacu; Sf. Pantelimon; Sf. Silvestru; Sf. Sofia; Sf. Treime-Tei; Sf. Vasile-Polonă; Sf. Vasile-Calea Victoriei; Sf. Vineri-Colentina; Sf. Visarion; Teiul Doamnei Ghica; 23 August; Uniunea Voluntarilor.⁷¹ Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședința de la 8 decembrie 1968, a aprobat această nouă delimitare a parohiilor pe protoierii, valabilă cu 1 ianuarie 1969.⁷²

Tot acum a fost confirmat protoieru, Pr. Octavian Popescu, numit la 1 martie 1968, care a funcționat până la 1 ianuarie 1969, când a fost numit consilier eparhial, fiind înlocuit cu Pr. Iuliu Man.⁷³

Din 1976, sediul protoieriei se instalează într-un local propriu, în str. Romulus nr. 9, sectorul 3.

La 1 octombrie 1977, a fost numit protoieru, în locul preotului Iuliu Man, transferat consilier eparhial, Pr. Nicolae Nicola.

La această dată, gruparea parohiilor în protoierie era următoarea: 61 parohii din sectoarele 1, 2 și 3, cu 61 biserici parohiale, 1 filială, 123 preoți (61 parohi și 62 ajutători).⁷⁴

Potrivit Legii nr. 31 din 14 decembrie 1979, numărul sectoarelor Capitalei s-a redus de la opt la șase, prin comasarea sectoarelor 1 cu 8 și 2 cu 3.⁷⁵

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 263 din 3 septembrie 1981 s-a înființat Sectorul Agricol Ilfov, în compunerea căruia au intrat și comunele suburbane ale Capitalei: Bragadiru, Chiajna, Roșu, Chitila I, Chitila II, Rudeni, Dumitrana, Gherman, Măgurele, Nefliu, Vârteju, Mogoșoaia (Protoieria I), Dobroiești, Fundenii Doamnei, Pantelimon sat, Otopeni, Pipera, (Protoieria II), Glina, Cățelu sat, Jilava, Mierlari, Leordeni, Vintilă Vodă (Protoieria III). Această nouă arondare a modificat întinderea teritorială a protoieriilor Capitalei, prin trecerea a 23 de parohii la Protoieria Sectorului Agricol Ilfov.

Ca urmare, Adunarea Eparhială, în ședința din 22 noiembrie 1981, a redistribuit cele 166 parohii și 4 filiale pe protoierii, cu 1 ianuarie 1982. Protoieriei II i-au revenit 52 parohii din sectoarele 1, 2 și 3, cu 52 biserici parohiale, 1 filială 1 capelă, 88 preoți (52 parohi și 36 ajutători).⁷⁶ La 1 iulie 1984, a fost numit protoieru, Pr. Dumitru Rădună.⁷⁷ În schema de funcțiuni au fost înscrise și posturi de contabil, magazioner și îngrijitor, pe lângă cele de protoieru și secretar de protoierie.

După anul 1990 s-au construit biserici noi și s-au înființat noi parohii, mai ales în cartierele lipsite de lăcașuri de cult. În prezent, statistica parohială pe protoierie se prezintă astfel: 56 parohii din sectoarele 1, 2 și 3, mănăstirea Cristiana și schitul Darvari, cu 122 preoți și 16 diaconi. Parahiile protoieriei sunt: Albă-Calea Victoriei (Sf. Nicolae), Amza (Sf.

Nicolae), Andronache (Sf. Gheorghe), Balta Albă (Adormirea Maicii Domnului), Batiștei (Sf. Ana și Cuv. Paraschiva), Băneasa (Sf. Nicolae), Boteanu (Sf. Gheorghe și Sf. Varvara), Delea Veche (Sf. Treime), Dichiu (Adormirea Maicii Domnului), Floreasca (Nașterea Maicii Domnului), Hagi (Adormirea Maicii Domnului), Herăstrău (Sf. Apostoli), Iancu Nou (Sf. Haralambie și Sf. Nicolae), Iancu Vechi (Adormirea Maicii Domnului), Icoana (Adormirea Maicii Domnului), Ion Creangă (Sf. Nicolae), Înălțarea Sf. Cruci (Înălțarea Sf. Cruci), Mavrogheni (Izvorul Tămăduirii), Măicăneasa (Pogorârea Duhului Sfânt), Mărcuța (Sf. Arhangheli), Oborul Nou (Sf. Împărați și Adormirea Maicii Domnului), Oborul Vechi (Sf. Ioachim și Ana), Olari (Adormirea Maicii Domnului), Oțetari (Sf. Voievozi), Parcul Domeniilor (Sf. Voievozi și Sf. Ecaterina), Pitar Moșu (Adormirea maicii Domnului), Popa Chițu (Sf. Grigore și Sf. Spiridon), Popa Nan (Sf. Împărați), Popa Rusu (Sf. Treime și Sf. Nicolae), Popa Soare (Adormirea Maicii Domnului), Precupeții Noi (Adormirea Maicii Domnului), Precupeții Vechi (Toți Sfinții), Rodica Moșoiu (Sf. Apostoli Petru și Pavel), Sf. Alexandru Colentina (Sf. Alexandru), Sf. Antonie Colentina (Sf. Antonie și Sf. Împărați), Sf. Dumitru Colentina (Sf. Dumitru), Sf. Gheorghe Capră (Sf. Gheorghe și Sf. Pantelimon), Sf. Ioan Botezătorul (Sf. Ioan Botezătorul), Sf. Ioan Moși (Sf. Ioan Botezătorul), Sf. Maria Herăstrău (Nașterea Maicii Domnului), Sf. Nicolae Balta Albă (Sf. Nicolae), Sf. Nicolae Tabacu (Sf. Nicolae), Sf. Pantelimon (Sf. Pantelimon), Sf. Silvestru (Adormirea Maicii Domnului și Sf. Silvestru), Sf. Sofia (Sf. Sofia), Sf. Treime Tei (Sf. Treime), Sf. Visarion (Sf. Visarion), Sf. Vasile Calea Victoriei (Sf. Vasile), Sf. Vineri Colentina (Cuv. Paraschiva), Sf. Voievozi (Sf. Arhangheli), Teiul Doamnei Ghica (Înălțarea Domnului), Malaxa (Sf. Nicolae), Doamna Oltea (Sf. Paraschiva și Sf. Antonie), Mănăstirea Cristiana (Sf. Ioan Botezătorul), Schitul Darvari (Sf. Împărați și Sf. Arhangheli), Sf. Trei Ierarhi-Fundeni (Sf. Trei Ierarhi), Stegăraș-Vatra Luminoasă. Protoieru – Pr. Ioan Rădulescu. Secretar – Pr. Nicolae Vladu, cu sediul în str. Romulus nr. 9, sector 3,⁷⁸ (Vezi Darea de seamă a Sectorului Administrativ-Bisericesc pe anul 2007, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 26 ianuarie 2008).

A sporit, așadar, numărul parohiilor, bisericilor și al preoților, iar Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobat de Sfântul Sinod la 28 noiembrie 2007 și publicat în „Monitorul Oficial” nr. 50 din 22 ianuarie 2008, a definit mai clar rolul protopopiatului și misiunea protopopului.

Ca urmare, Protoieria 2 Capitala și parohiile sale s-au implicat tot mai mult în organizarea unor evenimente cu caracter cultural – misionar organizate de Centrul eparhial, contribuie la susținerea financiară a ziarului

„Lumina” și a posturilor Radio Trinitas și TV Trinitas, importante instituții misionare ale Patriarhiei Române, desfășoară activități caritativ-filantropice, de comuniune și solidaritate cu oamenii aflați în nevoi și suferințe, prin acordarea de ajutoare sociale unor persoane aflate în dificultate, înființarea de cantine sociale și de grădinițe pentru copii la parohiile mari și derulează, după posibilități, programe de sprijinire a copiilor orfani și a persoanelor vârstnice.

Pr. Nicolae Vladu
Secretarul Protoieriei II Capitală

- 1 Numirea de protoieru apare în secolul al XIX-lea și este folosită paralel cu cea de protopop.
- 2 Cf. Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească, vol. I (1247-1500), Editura Academiei, București, 1966, p. 78.
- 3 Instituții feudale din țările române. Dicționar, București, 1988, p. 393.
- 4 Econ. D. Furtună, Preoțimea română în secolul al XVIII-lea. Starea ei culturală și materială, Vălenii de Munte, 1915, p. 68
- 5 P. P. Panaitescu, Documentele Țării Românești, București, 1938, p. 241.
- 6 Documente privind istoria României. B. Țara Românească, secolele XIII-XV, p. 139.
- 7 Paul de Alep, Călătoriile patriarhului Macarie de Antiohia în Țările Române, 1653-1658, trad. de Emilia Cioran, București, 1900, p. 226, 231.
- 8 C. Grecescu, Mărturiile comisului Istoc. Un fragment de cronică 1659-1664, în „Revista Istorică Română”, VIII (1938), p. 92
- 9 I. Ionașcu, Planul cartografic inedit al orașului București din anul 1770, în „Studii”, Anul XII (1959), nr. 5, p. 115
- 10 Tunsuli, Istoria politică și geografică a Țării Românești de la cea mai veche a sa întemeiere până la anul 1774
- 11 V. A. Urechea, Istoria Românilor, vol. II, București, 1892, p. 202.
- 12 Ibidem, vol. I, p. 495-496.
- 13 Ibidem, vol. V, București, 1893, p. 376.
- 14 Ștefănescu, Teritoriul orașului București în perioada precapitalistă, în „București. Materiale de istorie și muzeografie”, VIII, 1971, p. 277.
- 15 V. A. Urechea, op.cit., vol. IX, București, 1897, p. 254.
- 16 Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească, 23, p. 371.
- 17 George Potra, Documente privind istoria orașului București (1594-1821), Ed. Academiei, București, 1961, p. 172.
- 18 Ibidem, (1634 -1800), p. 106.
- 19 Ibidem, (1594 -1821), p. 289.
- 20 Ibidem, p. 311.
- 21 Ibidem, p. 344, 350, 367, 382, 391.
- 22 Arhivele Naționale, Mitropolia Țării Românești, ms. 139, f. 235v-236.
- 23 Ibidem, doc. CCCXLVIII/34.
- 24 George Potra, op. cit.,(1634 -1800), p. 186.
- 25 Ibidem, (1594 -1821), p. 411.
- 26 Ibidem, p. 433.
- 27 Arhivele Naționale, Mitropolia Țării Românești, ms. 159, f. 48 - 48v.
- 28 Ibidem, ms. 143, f. 37-37v.
- 29 Ibidem, ms 141, f. 59.
- 30 Ibidem, ms. 140, f. 51v.
- 31 Ibidem, ms. 156, f. 3.
- 32 Ibidem, ms. 141, f. 135v.

- 33 Gh. M. Ionescu, Biserica Ungrovlahiei în timpul ocupației rusești, în „Biserica Ortodoxă Română”, Anul XLVIII, nr. 3/martie 1930, p. 204-205.
- 34 Alex. Lapedatu, Catagrafia Mitropoliei Ungrovlahiei din 1810, București, 1907, p. 55.
- 35 Dionisie Fotino, Istoria generală a Daciei, traducere de George Sion, III, București, 1858, p. 165-166. În planul orașului din 1828 întocmit de către autoritățile militare ruse sunt trecute 11.584 clădiri și 116 edificii religioase.
- 36 Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, dosar 1732/1823, f. 1-8.
- 37 Tiberiu Tănase, Considerații asupra catagrafiei orașului București din 1831, în „Revista Arhivelor”, nr. 4/1994, p. 364-365.
- 38 Uricariul, XVI, p. 177. Catagrafia generală din 1838 înscrie în cele 81 mahalale ale Bucureștilor, împărțite pe 5 culori, 63.604 locuitori, în afară de flotanți. Mahalalele cu cea mai mare populație erau: Sf. Dumitru (1.712 locuitori), Broșteni (1.502), Vlădica (1.500), Dobroteasa (1.327), Colțea (1.293). Cf. Florian Georgescu, Aspecte privind împărțirea administrativă și evoluția demografică din Bucureștii anilor 1831-1848, în „Materiale de istorie și muzeografie”, III, București, 1965, p. 53-88.
- 39 Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, dosar 2692/1838, f. 4 și 6.
- 40 Ibidem, dosar 1662/1844, f. 184-202; 326-328.
- 41 Ibidem, dos. 1528/1859, f. 6-7.
- 42 Șerban Rădulescu-Zoner, Structura populației orașului București în epoca Unirii Principatelor, în „Revista de Istorie”, nr. 1, ianuarie 1984, p. 7.
- 43 Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, dosar 1590/1867, f. 1.
- 44 Ibidem, f. 3-4.
- 45 Ibidem, dosar 1593/1874, f. 1-3, 6-9.
- 46 Ibidem, dosar 1711/1875, f. 2-38.
- 47 Ibidem, dosar 1710/1875, f. 2-27.
- 48 Ibidem, dosar 1609/1889, f. 23.
- 49 Cf. Almanahul Cultelor pe 1892 și statistica cultelor ortodexe române, București, 1892, p. 82.
- 50 Tabloul parohiilor urbane și rurale din țară, aprobat cu Decretul Regal nr. 1.510 din 5 aprilie 1894, în Colecțiune de legi și regulamente, Imprimeria Statului, București, 1902.
- 51 Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, dosar 1614/1894, f. 161 și 164.
- 52 Ibidem, dosar 1615/1895, f. 363.
- 53 Ibidem, dosar 1616/1896, f. 47-48.
- 54 Anuarul Casei Bisericii - 1909, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1909, p. 19-31.
- 55 Cf. „Apostolul”, anul II, nr. 13-15 din 15 iulie-1 august 1925, p. 104.
- 56 Suprafața acestora era de 1.660 ha, cu un total de 66. 713 locuitori, conform recensământului din 1930, care punea în evidență următoarea ordine a comunelor suburbane, după numărul de locuitori: Șerban Vodă, Lupeasca, Militari, Dudești-Ciopea, Principele Nicolae, Colentina, Grivița, Popești-Leordeni, Băneasa, Pantelimon și Roșu.
- 57 Cf. „Apostolul”, Anul V, nr. 5/1 martie 1928, p. 88.
- 58 Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, dosar 1731/1929, f. 5-8.
- 59 Până aproape de vremea noastră, protoierii bucureștene n-au avut un local propriu de cancelarie, ci protopopul și-a avut sediul la oficiul parohiei sale.
- 60 Vezi. Hotărârile Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor din anul 1931, p. 56-57.
- 61 Arhiva Arhiepiscopiei Bucureștilor, dosar 146/1931, f. 10; dosar 41/1932, f. 28-29.
- 62 Anuarul Arhiepiscopiei Bucureștilor cu date statistice pe anul 1941, Tipografia Mănăstirii Cernica, 1941, p. 177-203.
- 63 „Glasul Bisericii”, Anul IX, nr. 4-5/aprilie-mai 1950, p.109-110.
- 64 Darea de seamă a Sectorului Administrativ-Bisericesc pe anul 1949, prezentată Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor în ședința din 1 februarie 1950, p. 12.
- 65 „Buletinul Oficial” nr. 77 din 8 septembrie 1950.
- 66 „Glasul Bisericii”, Anul X, nr. 1-3/ian-martie 1951, p. 86.
- 67 Darea de seamă a Sectorului Administrativ-Bisericesc pe anul 1957, prezentată Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor în ședința din 16 februarie 1958.
- 68 Ibidem, pe anul 1967, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 10 decembrie 1967.

69 „Buletinul Oficial” nr. 17 din 17 februarie 1968.

70 Procesul-Verbal al ședinței Consiliului Eparhial din 29 februarie 1968.

71 Procesul-Verbal al ședinței Permanenței Consiliului Eparhial din 9 decembrie 1968.

72 Procesul-Verbal al ședinței Adunării Eparhiale a Ahiepiscopiei Bucureștilor din 8 decembrie 1968

73 Darea de seamă a Sectorului Administrativ-Bisericesc pe anul 1968, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 8 decembrie 1968.

74 Ibidem, pe anul 1977, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 4 decembrie 1977.

75 „Buletinul Oficial” nr. 103 din 19 decembrie 1979.

76 Darea de seamă a Sectorului Administrativ-Bisericesc pe anul 1982, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 28 noiembrie 1982.

77 Ibidem, pe anul 1984, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 9 decembrie 1984.

78 Ibidem, pe anul 2007, prezentată Adunării Eparhiale în ședința din 26 ianuarie 2008.